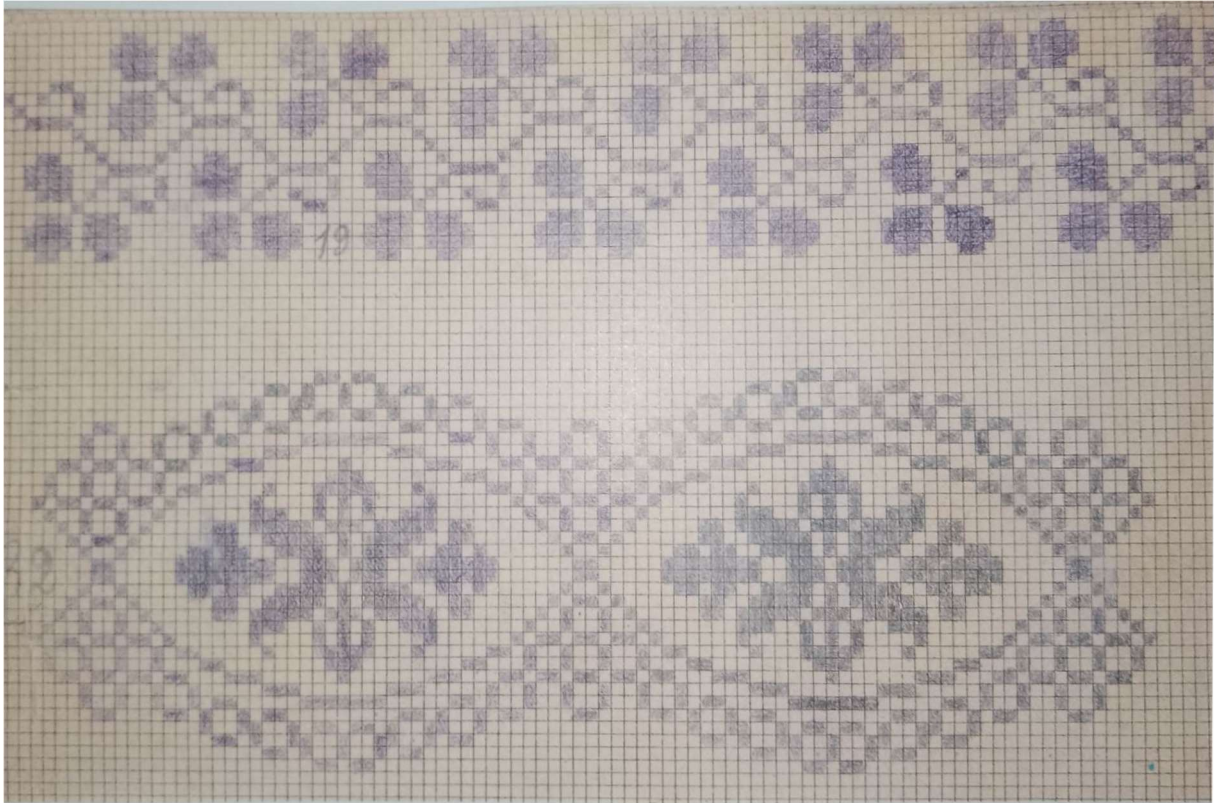

Gyöngykötéshez is felhasználható minták

Merre induljunk, ha önálló tervezésbe fognánk?

A csizmagallérhoz és a lábszáramelegítőhöz egy-egy tótkomlói, a Komlói Jacquard, (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100008865903886>), illetve tulajdonosa, Sas András által gyűjtött és rendelkezésemre bocsátott mintarajzot használtam fel.

A minták - Sas András szíves közlése szerint – a tótkomlói illetőségű Szlavik Anna 1930-1940 között gyűjtött, kézzel rajzolt mintakönyvéből származnak, aki sok szép hímzéssel gazdagította környezetét.

Ebben az időben kezdtek Tótkomlóson hasonló mintákat nem csak hímezni, de szőni is. Sokszor az akkoriban kiadott kézimunkaújságokban (mint például a „Tündérujjak”) megjelent hímzés-, csipke vagy neccmintákat rajzolták ki maguknak a lányok, asszonyok. András mutatott olyan fényképet is, ahol az alsó, a csizmagallérhoz is felhasznált minta több egymást követő ismétléssel egy férfiinget díszítő finom keresztöltéses csíkmintává lényegült.

Az adatközlőmről ez a cikk szól:

<https://www.beol.hu/helyi-kozelet/2022/10/kezi-lyukkartyas-szovoszeken-szo-a-totkomlosi-sas-andras>

Természetesen nem mindenkinek van módja az önálló, szakszerű néprajzi gyűjtésre, de a múzeumok gyűjteményei is kincseket rejtnek, és ma már akár az otthoni számítógépünk segítségével is kereshetünk a nyilvánosságra hozott online gyűjteményekben. Alljon itt néhány ötlet a kezdéshez – főképp a takácsmintarajzokról:

Néprajzi Múzeum online gyűjtemény - Nyomtatott takácsminta-könyv - Orosz Antal szentesi takács tulajdonából

<https://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.05.php?bm=1&as=5906>

Néprajzi Múzeum - a hónap műtárgya (2018. március) - a szabadkai (régiben Máriatrés) Nagy Mátyás kéziratos takácsminta-könyve

<https://www.neprajz.hu/gyujtemenyek/a-honap-mutargya/takacs-mintakonyv.html>

Göcseji múzeum - zalai takácsminta-könyvek

<https://gocsejimuzeum.hu/muzeum-iskola-szertar/zalai-takacs-mintakonyvek>

Néprajzi Múzeum - homlokzat

<https://www.neprajz.hu/hirek/2022/a-neprajzi-muzeum-homlokzatanak-diszítése.html>

Érdekes, hogy pl. Katona József drámaíró (a Bánk bán szerzője), kecskeméti főügyész iratai között is fennmaradt egy általa készített takácsminta-rajz, amit a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltárában őriznek. (ld: Pintér Ilona: A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára XIV. Személyek Fondőcsoport repertórium - ISBN 963 7236 39 2 28-34. oldalain a Katona-iratok jegyzéke - <https://mnl.gov.hu/download/file/fid/350178>)

A lábszárvédőhöz felhasznált minta változatai is előfordulnak több múzeumi gyűjteményben is, például itt:

Dobó István Vármúzeum online gyűjtemény - búcsús tarisznya / szentkúti tarisznya

<http://opac3.eger.monguz.hu/record/-/record/DIV310168>

Dobó István Vármúzeum online gyűjtemény - díszlepedő

<http://opac3.eger.monguz.hu/record/-/record/DIV309920>

Ha valaki kevésbé járatos az internetes keresésekben, érdemes a fiatalabb, „digitális benne szülött” korosztályba tartozók segítségét kérni. Akár egy szuper nagymama-unoka program is kerekedhet belőle, de nem utolsó szempont az sem, hogy ezzel a módszerrel a fiatalok érdeklődési köre is bővíthető a hagyományos népi díszítőművészet mintakincsé irányába.